

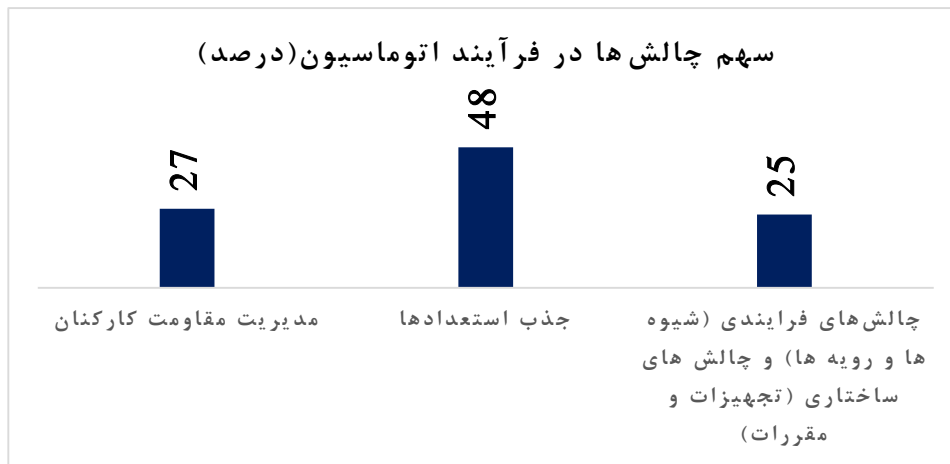
دیدگاه

شماره: ۸۸۴	موضوع: تاکید بر اتوماسیون به عنوان رهیافتی کوتاه‌مدت در راستای بهبود بهره‌وری
تاریخ: ۱۳۹۸/۱۱/۰۲	

تهیه و تنظیم: محمد رضایی پور - میثم بشیری

توضیح اجمالی:

بنابر تجربیات و مبانی تئوریک علم اقتصاد دو شاخص «بهره‌وری» و «موجودی سرمایه» از عوامل بالقوه رشد اقتصادی یک کشور هستند. البته نتایج مطالعات محققین^۱ حاکی است که رشد بهره‌وری در بلندمدت اقتصاد ایران صفر بوده و عملاً این شاخص تاثیر خاصی بر رشد اقتصادی ایران بعد از انقلاب نداشته است. در واقع تنها در مقطعی که موجودی سرمایه رشد کرده (بعد از جنگ تا سال ۱۳۸۶)، کشور رشد اقتصادی داشته است. بطور مثال در دهه ۸۰ رشد اقتصادی ۴/۴ درصد بوده و رشد موجودی سرمایه نیز ۴/۶ درصد اعلام شده است. نکته مهم اینجاست که رشد موجودی سرمایه از سال ۸۶ که رشد اقتصادی متوقف شده، شروع به کاهش شدید کرده به طوری که میانگین رشد موجودی سرمایه در دهه ۹۰ به کمتر از ۱/۸ درصد رسیده است. لذا با درک شرایط تحریم و عدم توان افزایش موجودی سرمایه در پهنه اقتصادی کشور، بنظر می‌رسد که دولت باید تاکید بسزایی در عملیاتی شدن اسناد کوتاه مدت کشور در ارتقاء بهره‌وری بخصوص در حوزه صنعت داشته باشد. تجربیات کشورهای صنعتی حاکی است که در اهداف عملیاتی کوتاه مدت جهت بهره‌ور کردن جغرافیایی اقتصادی یک کشور توجه به روندهای اتوماسیون در عرصه صنعت و اتخاذ روش‌هایی اتوماتیک برای کوتاه‌تر نمودن چرخه‌های تولید محصول، پاسخگویی به نیازهای متنوع مشتریان و کاهش زمان‌های تحویل از اهمیت بالایی برخوردار است. شایان ذکر است که مطالعات متعددی در توضیح بحث فوق‌الذکر انجام شده است که اهم آن مطالعه باسانینی و اسکارپتا (۲۰۰۲)^۲ است که به بررسی رشد و بهره‌وری در بنگاه‌های صنعتی کشورهای OECD در دوره زمانی ۲۰۰۰-۱۹۸۰ پرداختند. نتایج مطالعه مذکور در جهت تایید نظریات پورتر در مدل رقابتی حائز این نکته بود که اتوماسیون سازی محیط صنعتی تاثیرات معناداری بر ارتقای کارایی و مزیت رقابتی بنگاه صنعتی دارد. این در حالی است که تلاش تمام دولت‌های ایران در فرایند مدیریت اتوماسیون سازی محیط صنعتی ناقص مانده است که البته علت آنرا می‌توان در نتایج اخیر موسسه مکنزی استنتاج نمود. در این رابطه پژوهش انجام شده توسط موسسه مکنزی در می ۲۰۱۹ در خصوص اتوماسیون نشان می‌دهد دو چالش عمده اتوماسیون سازی فرآیندهای صنعتی، مدیریت مقاومت کارکنان در برابر تغییر و جذب استعدادها می‌باشند.

نکات کلیدی:

۱. نتایج بررسی‌های مکنزی در سازمان‌هایی که موفق به پیاده‌سازی اتوماسیون شده‌اند حاکی است که در این فرآیند چهار عامل حائز اهمیت می‌باشند:

- تدوین اهداف روشن و جاه‌طلبانه: بنگاه‌های موفق درک روشنی از اهداف و چگونگی تاثیر پذیری بنگاه از آن دارند.

^۱ بنابر محاسبات آقای دکتر مسعود نیلی در سال ۱۳۹۸

^۲ Bassanini, A. and S. Scarpetta, (2002), "Growth Technological Changes, and ICT Diffusion: Recent Evidence from OECD Countries"; Oxford Review of Economic Policy, Vol. 18, No. 3.

دیدگاه

- **متعهد بودن و برقراری ارتباط:** اتوماسیون تلاشی نیست که فقط مختص یک واحد یا نتایج عملکرد فناوری اطلاعات باشد. شرکت‌های موفق از ابتدا برنامه‌ای مشخص برای ایجاد تحول از طریق اتوماسیون داشته و از طریق هماهنگی کلیه واحدهای سازمانی و هدایت مدیر عامل و مدیران ارشد پیش می‌روند.
 - **تنظیم حکمرانی صحیح، اطمینان از تغییر پیشران‌های کسب و کار و حرکت سریع:** اجرای اتوماسیون هم در اندازه و هم در محل اجرا نیازمند برنامه‌ای مشخص در سطح بنگاه و رویکردی چابک است. هنگامی که رهبران ارشد بنگاه متقاعد شوند که اتوماسیون اولویت اول سازمان است، آنها باید تیم مدیریتی ایجاد نمایند. میزان تمرکز در انجام فعالیت‌ها و مالکان فرایندها باید از ابتدا مشخص گردد و نتیجه اتوماسیون باید افزایش سرعت در انجام فعالیت‌ها باشد.
 - **ایجاد قابلیت‌های داخلی:** اتوماسیون باید موجب ارایه متمایز و بهتری از عملکرد کارکنان شده و صرفه‌جویی در زمان و منابع را به همراه داشته باشد. بهترین زمان ایجاد قابلیت‌های داخلی در همان ابتدای پیاده‌سازی اتوماسیون است. توسعه اتوماسیون و مهارت‌های مرتبط به آن از ضروریات کار می‌باشد. پشتیبانی فنی از کارکنان و آموزش آنها در این مرحله از اهمیت بالایی برخوردار است.
۲. رصد اسناد بالادستی کشور حاکی است که وزارت صنعت، معدن و تجارت در اکثر اسناد مرتبط با موضوع بهره‌وری واجد تکالیف مقطعی و مداوم بوده است. اهم این اسناد عبارتند از:

- سیاست‌های کلی ابلاغی مقام معظم رهبری در برنامه ششم کشور
- چشم‌انداز ۲۰ساله کشور افق ۱۴۰۴ بخش صنعت، معدن و تجارت
- سیاست‌های کلی اصل ۴۴ قانون اساسی
- ماده ۵ قانون برنامه ششم توسعه
- برنامه جامع بهره‌وری
- برنامه راهبردی وزارت صنعت، معدن و تجارت

هرچند سطوح تصمیم‌ساز و عملیاتی وزارت، صنعت، معدن و تجارت (به‌گواه گزارش سازمان ملی بهره‌وری) تحرکات مناسبی در انجام تکالیف مستتر در موارد فوق‌الذکر داشته‌اند، اما بیشتر اقدامات صورت گرفته در این باب، تصحیح فرآیندها و تمرکز بر اصلاح محیط ستاد حاکمیتی بوده است. این درحالی است نتایج گزارش اخیر سازمان ملی بهره‌وری^۳ نشان می‌دهد تحلیل رفتن توان رقابتی بنگاه‌ها (از نظر کیفیت و هزینه) عمده چالش بهره‌وری در اقتصاد کشور است. لذا وزارت صنعت، معدن و تجارت به عنوان نهاد تصمیم‌ساز و بازیگردان عرصه صنعت باید راه‌کارهای کوتاه‌مدت کارایی‌افزاء در محیط صنعت کشور را راهبری نماید. در این رابطه قابل ذکر است که سریع‌ترین و کارسازترین راه‌کار آزموده شده در بهبود بهره‌وری و کارایی در محیط صنعتی تمرکز بر اتوماسیون و خودکارسازی امور است. زیرا اتوماسیون با یکسان‌سازی فرایندهای تولیدی بر روند افزایش کیفیت، کمیت، انعطاف‌پذیری و کاهش هزینه‌ها در بهبود بهره‌وری تاثیر می‌گذارد. بدین لحاظ قابل توصیه است که مسئولان و مدیران حوزه تکالیف کارایی محور وزارت متبوع، بر تدوین و راهبری سیاست‌های اتوماسیون‌سازی در محیط صنعتی تمرکز داشته باشند. البته در باب اهمیت اتوماسیون-سازی شایان ذکر است که در سومین بند از سیاست‌های کلی اقتصاد مقاومتی تصریح شده است که رشد بهره‌وری در اقتصاد کشور از طریق تقویت عوامل تولید، توانمندسازی نیروی کار و تقویت رقابت‌پذیری اقتصاد، باید محور فعالیت‌ها قرار گیرد.